

Vài ngày sau khi Philippines và Trung Quốc báo hiệu đã đạt được một “tạm ngừng” mới ở Biển Đông, quan hệ hai nước một lần nữa lại căng thẳng vì các động thái quân sự ở vùng biển chiến lược.

Các báo cáo gần đây cho thấy Trung Quốc đang thắt chặt “sợi dây thòng lọng” quanh đảo Thổ Thủy chiến lược mà Philippines tuyên bố chủ quyền - vốn là nơi sinh sống của một cộng đồng lớn người Philippines và có thể trở nên riêng - biệt cách triển khai một số tàu hải quân và tàu tuần tra bờ biển một cách khiêu khích đến gần thực thể này trong quần đảo Trường Sa đang tranh chấp. Bất chấp hội nghị thượng đỉnh Hiệp hội các Quốc gia Đông Nam Á (ASEAN) diễn ra khá tốt đẹp tại Manila mà ở đó, một hàng loạt đàm phán mới đã được mở ra cho Bộ quy tắc ứng xử của các bên ở Biển Đông (COC), nhiều người ở Manila đang tập hợp một lần nữa rằng liệu thái độ “yêu đời” của Tổng thống Philippines Rodrigo Duterte về vấn đề này có phải là chiến lược quốc gia có hiệu quả hay không.

Trong suốt hội nghị bộ trưởng ASEAN được tổ chức tại Manila hồi đầu tháng 8/2017, Philippines đã sử dụng để quyên cựa nước Chín luân phiên ASEAN để báo với Bắc Kinh trước bất kỳ chủ đề nào về hoạt động của đảo đá và quân sự hóa vùng biển tranh chấp. Trái ngược với các hình ảnh và tình, cả hai Ngoại trưởng Trung Quốc và Philippines đều tuyên bố rằng Trung Quốc không tiến hành bất kỳ hoạt động của đảo đá nào ở quần đảo Trường Sa - một khu vực giàu tài nguyên đang tranh chấp ở Biển Đông.

Một số nước Đông Nam Á, được biết là Philippines, đang hy vọng mở rộng quan hệ kinh tế với cộng đồng quốc gia này để đổi lấy cách tiếp cận mang tính hòa giải hơn với các tranh chấp trên biển. Mặc dù Trung Quốc đã nhất trí với bộ khung COC tại hội nghị ASEAN, những giới hạn trích nhận mạnh mẽ rằng tiến trình kéo dài này đã bắt đầu từ năm 2002 qua Tuyên bố chung của các bên ở Biển Đông (DOC). Nhiều người nghi ngờ rằng Trung Quốc sẽ không bao giờ nhất trí với một COC ràng buộc trong khu vực mà họ đang nhanh chóng đặt được quy định bá chủ chính thức.

Philippines và Trung Quốc đang xem xét các Thỏa thuận Khai thác chung (JDAs) tại các khu vực chung lớn, bao gồm vùng biển giàu khí hydrocarbon ngoài khơi phía Tây đảo Palawan. Trong phiên đàm phán tại Quốc hội, Ngoại trưởng Alan Peter Cayetano đã xác nhận khả năng tiến hành các dự án thăm dò và khai thác năng lượng chung Philippines-Trung Quốc tại Bãi Cỏ Rong đang tranh chấp. Với việc khu mỏ khí đốt Malampaya - được khai thác bởi các công ty năng lượng đa quốc gia bao gồm tập đoàn Chevron (Mỹ) từ năm 2002, và tầng có trữ lượng 3,7 nghìn tỷ feet khí tự nhiên - sẽ cần chiết vào năm 2024, Manila đang quyết định tìm kiếm các nguồn năng lượng mới gần hơn để thúc đẩy nền kinh tế đang tăng trưởng nhanh. Ông Cayetano nói: “Nếu chúng ta có thể đạt được một thỏa thuận thương mại với Trung Quốc tại khu vực tranh chấp Malampaya tại khu vực tranh chấp, làm sao người dân Philippines có thể tranh cãi với việc này?”.

Thậm chí giới lãnh đạo quốc phòng Philippines dường như đang dần nghĩ rằng ý tưởng về một “tạm gác” với Trung Quốc dù còn nhiều nghi ngờ. Trong phiên đàm phán mới đây tại Quốc hội, Bộ trưởng Quốc phòng Delfin Lorenzana, người từng đưa ra cảnh báo về các ý định của Trung Quốc trên biển, khẳng định rằng Bắc Kinh đã cam kết “không chiếm đóng các thực thể nào trên Biển Đông” và ngừng “xây dựng các cấu trúc ở Bãi cỏ Scarborough” - một thực thể đang tranh chấp và giàu nguồn cá cách bờ biển Philippines khoảng 100 hải lý (185 km). Tháng 2/2017, ông Lorenzana cảnh báo rằng bất kỳ hoạt động của đảo nào của Trung Quốc ở bãi cỏ đang tranh chấp sẽ là “không thể chấp nhận” bởi thực thể này “rút gọn” các căn cứ quân sự lớn của Philippines là Subic và Clark. Lực lượng của Mỹ vẫn thường xuyên tiếp cận các căn cứ quân sự này.

Trong những năm gần đây, Hải quân Mỹ đã tìm cách ngăn chặn nỗ lực mở rộng của Trung Quốc qua việc tiến hành các sứ mệnh do thám gần Bãi cạn Scarborough, vốn nằm dưới sự kiểm soát của Lực lượng Biển xanh và Biển Đông Trung Quốc sau cuộc chạm trán gần với Philippines hồi giữa năm 2012. Ông Lorenzana cảnh báo: “Số là điểu kiện nghiêm trọng nếu Trung Quốc chiếm đóng bất kỳ hòn đảo nào mà Philippines tuyên bố chủ quyền”. Ông cho biết Bộ Kinh đã lưu ý đến những quan ngại của Manila và khi những Trung Quốc phát triển các cơ sở quân sự gần biển của họ. Tuy nhiên, các nhà sử học khác vẫn hoài nghi về cam kết sâu sắc của Trung Quốc. Nhà sử học Gary Alejano, một cựu quan chức quân sự, cảnh báo về “nguy cơ Hải quân Trung Quốc và Lực lượng Biển xanh và Biển Đông cùng nhau lập nên dân quân nước này tập hợp ở phía Bắc đảo Trường Sa”, điểu mà ông miêu tả là “nguy cơ đối với lợi ích của chúng ta ở Biển Đông”.

Trung Quốc đã mở rộng chiếm đóng tại đá Subi, hiện bao gồm một đường băng và các cơ sở dân sự-quân sự tiên tiến. Các máy bay Philippines chuyên chở các quan chức quân đội cấp cao, trong đó có ông Lorenzana, đã nhiều lần đi một vài sứ mệnh rời từ Trung Quốc mỗi khi họ hạ cánh ở đảo Trường Sa khi bay qua đá Xu Bi. Các nhà dân Trung Quốc cũng báo cáo bắt gặp các rặng san hô quanh hòn đảo mà Philippines chiếm đóng, khiến cũng đồng nghĩa Philippines trên đảo Trường Sa một điểu kiện nghiêm trọng cần thiết. Cũng thế có thể gia tăng trong các tháng tới khi Philippines tìm cách củng cố vị thế của họ trên hòn đảo này bằng cách nâng cấp các cơ sở và mở rộng đường băng có từ 4 thập niên qua. Bất chấp nỗ lực cao nhất của ông Duterte nhằm thúc đẩy quan hệ song phương, Trung Quốc đồng nghĩa vẫn tiếp tục quân sự hóa và theo đuổi chủ nghĩa bành trướng trong khu vực. Tương lai quan hệ Philippines- Trung Quốc cuối cùng sẽ phụ thuộc vào các diễn biến trên thực tế và việc giữ cam kết thay vì đưa ra những lời nói và các chủ trương giao tiếp các nhà lãnh đạo chính trị.

Theo “ [Atimes](#) ”

Nhật Linh (gt)